

27.

Bogactwo spotkania z przyrodą ożywioną

I. PROSPEKT WARTOŚCI

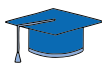
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój intelektualny, rozwój duchowy

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznanie przyrody ożywionej

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie harmonijnego współistnienia człowieka z przyrodą ożywioną

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Co to znaczy spotkanie z przyrodą ożywioną? Dlaczego chcę wyruszać na to spotkanie? Co wnoszę w każde spotkanie?
- Przyroda – miejsce, gdzie mogę siebie usłyszeć.

- Czego przyroda „oczekuje” od człowieka?
- Czy boję się przyrody, dlatego, że jej nie znam?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Należy pielęgnować i poznawać przyrodę.
- Przyroda bierze udział w rozwoju człowieka.
- Przyroda współtworzy kulturę.

Zasady

- Staram się o systematyczny kontakt z przyrodą.
- Tworzę grupy miłośników przyrody.
- Szukam pozytywnych przykładów spotkania człowieka z przyrodą.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Kontakt człowieka z przyrodą wzmacnia więzi rodzinne.
- Człowiek nie jest jedynym mieszkańcem Ziemi.
- Kształtuję w młodym człowieku postawę przyjaźni ze zwierzętami i roślinami.

Zasady

- Szukam miejsc na łonie natury, gdzie całą rodziną możemy być razem i spędzać wolny czas.
- Przestrzeń domową staram się uzupełnić przez kontakt ze zwierzętami i roślinami.
- Zwierzęta uczą mnie opieki i troski o życie.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Człowiek lepiej rozumie samego siebie przez spotkanie z przyrodą.
- Szkoła jest instytucją, w której uczeń poznaje świat i uczy się przyrody.
- Szkoła dba o przyrodę w swoim otoczeniu.
- Uczeń zna polską florę i faunę.

Zasady

- Organizuję w szkole spotkania ze znanymi podróżnikami i pasjonatami przyrody.
- Wspólnie z uczniami uczestniczę w projekcie ochrony środowiska.
- Na szkolnych wycieczkach poznajemy historię naszego kraju i bogactwo przyrody.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Organizuję dla mojej klasy wycieczkę poznawczą, np. do Puszczy Białowieńskiej. Układam program pobytu w rezerwacie przyrody. Ustalam, jakie miejsca są warte poznania. Każdy z uczniów zajmuje się wyznaczonym zagadnieniem, prowadzi swój dziennik obserwacji, rozwija zadany temat, spotyka się z pracownikami rezerwatu. W szkole, po powrocie, każdy uczeń przedstawia raport ze swoich obserwacji i badań.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczeń nie boi się przyrody. Szuka kontaktu z nią i rozwija swoją wiedzę na jej temat. Wie, że pomaga mu ona w rozwoju, a także w rozumieniu samego siebie. Nie nadużywa swojej władzy technicznej, lecz szanuje i dba o otaczającą go przyrodę.

1.10. ZAGROŻENIA

Uczeń może traktować przyrodę jako nieznaną, niebezpieczną dla niego żywość. Nie pielęgnuje w sobie postawy zainteresowania i podziwu dla niej. Młody człowiek może przeciwstawiać sobie naturę ożywioną. Nie zgłębia wiedzy o przyrodzie. Nie czuje z nią integralnej więzi.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Korzyści, jakie człowiek czerpie z przyrody, jest wiele. Świat zwierząt i roślin daje nam żywność. Rośliny produkują tlen, oczyszczają powietrze z dwutlenku węgla. Z naturalnych składników produkuje się liczne lekarstwa. Odpoczynek na łonie natury wpływa korzystnie na cały organizm: na zdrowie psychiczne i fizyczne.

Małe dzieci chętnie lgną do zwierząt. Czasem nie mają jakichkolwiek zahamowań, co może nawet doprowadzić do groźnego wypadku. Zadaniem rodziców jest kształtowanie harmonijnego współistnienia człowieka z przyrodą ożywioną.

Przyroda oczarowuje nas swoimi kolorami, odgłosami i inteligencją. Zwierzęta dzielą się na hodowlane i występujące w przyrodzie, w stanie wolnym. Odwiedzamy ogrody zoologiczne, podziwiając rzadkie okazy. W sztuce i w kulturze w całej historii człowieka i we wszystkich rasach zapisany został wyjątkowy „dialog” z przyrodą ożywioną. Choć zwierzęta i rośliny nie posługują się ludzkim językiem, są w pewnym stopniu współgospodarzami ziemi. Ludzie korzystają z ich pracy, dlatego powinni je szanować.

Trzeba mieć na uwadze, że na skutek działalności człowieka zagrożone są niektóre gatunki roślin i zwierząt, klimat się ociepla, człowiek prowadzi gospodarkę rabunkową, są problemy z utylizacją śmieci. Mądrość praw świata zwierząt ukazuje patologiczne tendencje cywilizacyjne.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Akcja utworu pt. *O psie, który jeździł koleją* autorstwa Romana Pisarskiego rozgrywa się we Włoszech. Pewien zawiadowca znalazł na stacji kundelka. Wieczorem zabrał go do swojego domu. Miał trójkę dzieci, wszystkie bardzo

ucieszyły się na widok psa. Od tamtej pory pies cały dzień spędzał z zawiadowcą w pracy, a na noc obydwaj wracali do domu. Pies, który podróżował pociągiem, wywoływał dużą sensację.

Lampo miał różne przygody, czasem bardzo niebezpieczne – przytrzasnęły go drzwi pociągu, wtedy zaopiekowała się nim przypadkowa kobieta, ale on i tak wrócił na stację.

Któregoś dnia córka zawiadowcy bawiła się na torach, gdy nadjechał pociąg. Kilka osób rzuciło się na pomoc dziewczynce, ale najszybszy był Lampo. Uratował dziecko, ale sam zginął.

[Zawiadowca] Zamknął starannie drzwi, zdjął czapkę i pogрузzył się w swoich papierach. Po chwili usłyszał skrobanie do drzwi. Uchylił je i zobaczył znowu psa.

– Czego chcesz? – Roześmiał się. Pies usiadł przy nim i popatrzył mu w oczy.

– Czego chcesz spytał znowu zawiadowca. – Jesteś głodny?

Spojrzał uważnie na kundla. Było to bardzo miłe kudłate psisko podobne trochę do szpica, a trochę do owczarka. Oczy miało wesołe i szelmowskie. Jedno ucho sterczało ostro do góry, drugie opadało w dół. Nadawało to psu pocieszny, z zarazem zawadiacki wygląd.

Zawiadowca sięgnął po swój chleb z kawałkiem sera, pokruszył go i poczęstował gościa. Pies był widać głodny, jadł z apetytem, ale nie łapczywie, jak to czasem robią źle wychowane kundle. Kolejarz pogłaskał go. Poczul sympatię do tego zwierzęcia i pomyślał, że warto się nim zaopiekować. Od dawna chciał mieć psa-przyjaciela, który bawiłby się z dziećmi i pilnował domu. Mieszkał dwadzieścia kilometrów od stacji, tuż przy małym kolejowym przystanku. Okolica dookoła jego domu była pusta. „Dzieci ucieszyłyby się gdybym im przywiózł tego psa” – pomyślał kolejarz.

– Pojechałbyś do mnie? – spytał.

Pies zaszczekał cicho i pomerdał ogonem. Wyglądało na to, że zrozumiał.

– Będzie z tym trochę kłopotu – powiedział zawiadowca. Wiedział, że przepisy kolejowe zakazują surowo przewożenia zwierząt osobowymi pociągami. Jako kolejarz nie mógł naruszyć tych przepisów. Ale bardzo chciał zabrać psa ze sobą. „Coś trzeba będzie wymyślić” – mruknął.

O *psie, który jeździł koleją* to wspaniała opowieść o harmonijnym współistnieniu człowieka ze zwierzęciem, o ich wielkiej przyjaźni. Lampo był porzucony, ale dobry człowiek zaopiekował się nim. Pies odwdzieczył się za dobroć. Właściciele kochali swojego towarzysza. Wzbudzał on wielką sensację, interesowały się nim gazety. Pewnie, gdyby zawiadowca sprzedał go, mógłby sporo zarobić, ale nigdy nie brał tego pod uwagę. W finale czytamy, że Lampo oddał własne życie, żeby uratować dziecko. Żaden dorosły człowiek nie zdążył dobiec do dziewczynki bawiącej się na torach, tylko pies, który doskonale rozumiał zagrożenie.

Opowieść ta uczy, jak wielkie serce mają zwierzęta, jak bardzo są inteligentne. Są najwierniejszymi przyjaciółmi, dają radość i siłę do życia.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Stosunek człowieka do pracy i zadań ziemskich bardzo się zmienił. W starożytności ideałem było uwolnić się od pracy i starań ziemskich, a czas wolny poświęcić prawdzie. Zajmowanie się sprawami przyziemnymi wydawało się ciężarem i odwróceniem uwagi od spraw istotnych. Człowiek dzisiejszy patrzy na służbę światu z pewnego rodzaju religijną żarliwością. Za nic ma ucieczkę od świata i nie docenia czasu swobody. Szansę człowieka widzi w możliwości zmienienia oblicza ziemi, wykorzystania jej zasobów, uczynienia z niej wygodnego mieszkania.

Elementarz Benedykta XVI Josepha Ratzingera dla pobożnych, zbuntowanych i szukających prawdy, oprac. M. Zawada, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2008, s. 27-28.

Aby zaproponować zdrowe relacje ze stworzeniem, jako wymiar integralnego osobistego nawrócenia, przypomnijmy wzór świętego Franciszka z Asyżu. Wymaga to również rozpoznawania własnych błędów, grzechów, wad lub zaniedbań i nawrócenia się całym sercem, wymaga przemiany wewnętrznej. Biskupi Australii potrafili wyrazić nawrócenie w terminach pojednania ze stworzeniem: „By osiągnąć to pojednanie, musimy przeanalizować nasze życie i poznać, jak zaszkodziliśmy Bożemu stworzeniu naszymi działaniami i niezdolnością do działania. Musimy doświadczyć nawrócenia, przemiany serca”.

LS 218.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

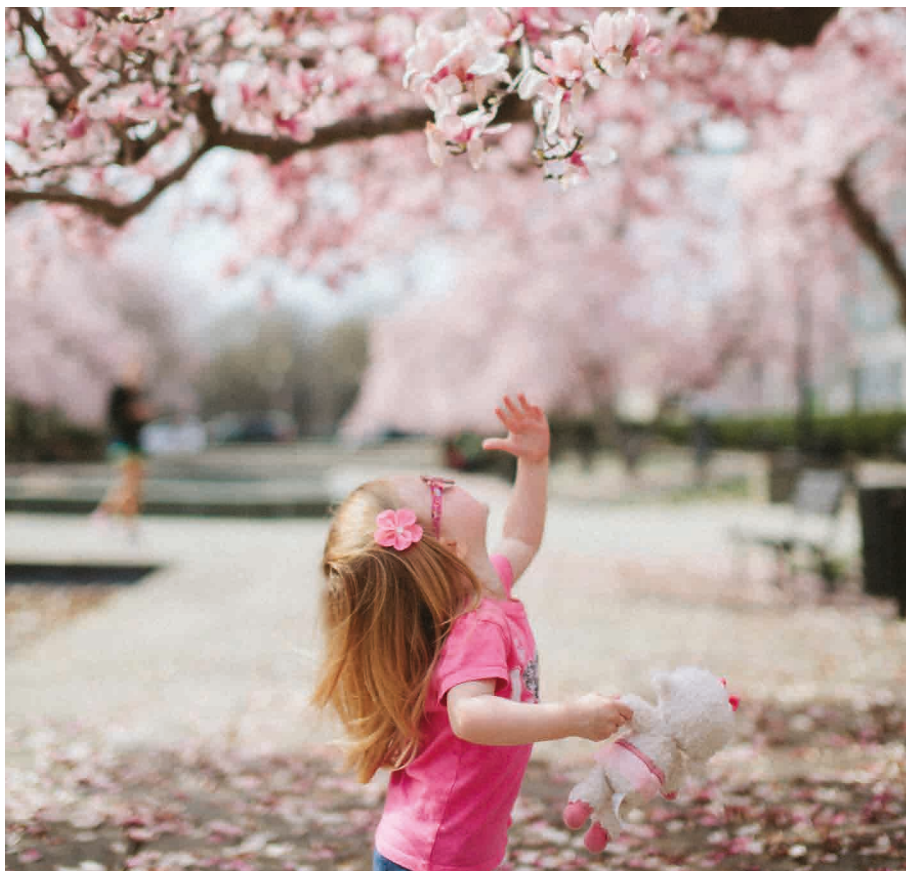
Przypatrzcie się ptakom podniebnym: nie sieją ani żną i nie zbierają do spichrzów, a Ojciec wasz niebieski je żywi. Czyż wy nie jesteście ważniejsi niż one? Kto z was, martwiąc się, może choćby jedną chwilę dołożyć do wieku swego życia? A o odzieniu czemu się martwicie? Przypatrzcie się liliom polnym, jak rosną: nie pracują ani przędą. A powiadam wam: nawet Salomon w całym swym przepychu nie był tak ubrany jak jedna z nich. Jeśli więc ziele polne, które dziś jest, a jutro do pieca będzie wrzucone, Bóg tak przyodziewa, to czyż nie tym bardziej was, ludzie małej wiary? Nie martwcie się zatem i nie mówcie: co będziemy jedli? Co będziemy pili?

Mt 6,26-34;
por. Mdr 43,13-33.

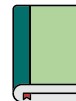
Czym będziemy się przyodziewali? Bo o to wszystko poganie zabiegają. Przecież Ojciec wasz niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie. Starajcie się naprzód o królestwo Boga i o Jego sprawiedliwość, a to wszystko będzie wam dodane. Nie martwcie się więc o jutro, bo jutrzejszy dzień sam o siebie martwić się będzie. Dostyc ma dzień każdy swojej biedy.

KKK 338;
por. 33-340.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Bóg sam stworzył świat widzialny w całym jego bogactwie, jego różnorodności i porządku. Pismo Święte przedstawia symbolicznie dzieło Stwórcy jako ciąg sześciu dni Boskiej „pracy” która kończy się „odpoczynkiem siódmego dnia”.

IV. LITERATURA

- Bobula M., Łapiński J., *Przyroda – tajemniczy kosmos. Eseje na temat filozofii, kosmosu, życia, ewolucji ekologii*, Wydawnictwo Diecezjalne, Sandomierz 2000.
- Człowiek i przyroda w średniowieczu i we wczesnym okresie nowożytnym*, red. W. Iwańczak, wyd. DiG, Warszawa 2000.
- Doubinin N., *Świętego Franciszka z Asyżu braterstwo z naturą*, wyd. Bamka Studio Komputerowo-Wydawnicze, Lublin – Łódź – Moskwa 2000.
- Elementarz Benedykta XVI Josepha Ratzingera dla pobożnych, zbuntowanych i szukających prawdy*, oprac. M. Zawada, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2008.
- Franciszek, *Enc. Laudato si'. W trosce o wspólny dom*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2015.
- Jan Paweł II, *Wierzę w Boga, Stworzyciela nieba i ziemi*, Audiencja generalna, 8.01.1986, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, IX, 1, 1986, Poznań 2005, s. 19-20.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Kosmowska B., *Dziewczynka z parku*, wyd. Wilga, Warszawa 2012.
- Pisarski R., *O psie, który jeździł koleją*, wyd. Greg, Kraków 2017.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Prigogine I., Stengers I., *Z chaosu ku porządkowi. Nowy dialog człowieka z naturą*, tłum. K. Lipszyc, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1990.
- Ratajczak J., *Ziarenka maku*, wyd. IBIS, Poznań 2018.
- Reichholf J.H., *Zagadka rodowodu człowieka. Narodziny człowieka w grze sił z naturą*, tłum. E. i J. Kaźmierczakowie, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992.